

завдяки створенню електронного уряду істотно змінить на краще інформаційне забезпечення аграрної сфери економіки.

У сучасних умовах нестабільності розвитку аграрної економіки зростає роль державного управління цією сферою. Водночас ефективне державне управління неможливе без налагодженої системи збирання і опрацювання інформації на всіх рівнях. Проблема інформаційного забезпечення є надзвичайно важливою і потребує створення комплексної програми дій, яка повинна об'єднати всі нормативні акти, прийняті до цього моменту та заходи їх реалізації.

Література

1. Власенко О.П. Управління трансакційними витратами в агробізнесі: стан та перспективи // Наука і економіка. – 2008. – № 3(11). – С. 280-285.
2. Гринь Є.Л. Механізм вдосконалення інформаційно-консультаційного забезпечення розвитку агробізнесу // Економіка і держава. – 2008. – № 11. – С. 107-108.
3. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 р. // Економіка АПК. – 2007. – № 11. – С. 3-50.
4. Ільяшенко В.А. Структура продовольчого ринку України // Економіка і держава. – 2006. – № 8. – С. 19-22.
5. Коваль Р.А. Державне управління в інформаційному суспільстві: перспективи урядового урядування // Економіка і держава. – 2008. – № 4. – С. 81-83.
6. Мерзляк А.В., Чайка О.Г. Географічні трансформаційні системи як необхідний елемент державного управління в інформаційному суспільстві // Економіка і держава. – 2007. – № 2. – С. 60-63.
7. Національна Асоціація сільськогосподарських дорадчих служб. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.dorada.org.ua>.
8. Ткачук В.В. Роль керівника в регулюванні інформаційних потоків управлінського процесу // Економіка АПК. – 2008. – № 11. – С. 9-11.
9. Уманський Ю.В. Інформація як основа інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління // Економіка і держава. – 2007. – № 11. – С. 87-88.
10. Фостолович В.А., Бралатан В.П. Розвиток інфраструктури аграрного ринку // Економіка АПК. – 2007. – № 3. – С. 112-114.

УДК 336.27:338.43

Доц. Н.А. Гук, канд. екон. наук –
Дрогобицький ДПУ ім. Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ РЕГІОНІВ

Розкрито сутність і зміст категорії "економічна безпека". На основі концепції державної регіональної політики визначено основні її складники, а також досліджено чинники впливу на формування економічної безпеки підприємництва.

Assoc. prof. N.A. Guk – Drogobych state pedagogic university named after Ivan Franko

Theoretical method for management of regions economic security

The essence and category content of "economical safety" is exposed. On the basis of conception of the state regional politics, its main components are determined, and also the facts of influence forming the economical safety of enterprise are researched.

Актуальність проблеми. На сьогодні в економічних, політичних, соціокультурних та інших аспектах розвитку України зростає роль регіонів. Цей процес виявляється у всеохоплюючому переході до децентралізації в

прийнятті управлінських рішень, за якого дедалі більша частина ринкового регулювання соціально-економічних процесів припадає безпосередньо на регіони. У цих умовах конкурентні ринкові відносини стають базовим джерелом виникнення ризиків, небезпек, загроз та непередбачуваних ситуацій у регіональному управлінні.

Стан дослідження теми. Посилення зацікавленості до економічної безпеки з боку вчених та підприємців, політиків, державних службовців пов'язаний з визнанням тієї пріоритетної ролі, яку відіграє економіка в забезпеченні внутрішньої і зовнішньої безпеки країни та її регіонів, у формуванні ефективної державної стратегії, що стимулює економічне зростання на засадах розвитку підприємництва. Проблемам економічної безпеки присвячені праці таких учених, як: Н. Капустін [1], В. Мунтіян [4], Г. Пастернак-Таранущенко [5], Ю. Лисенко [3], О. Судакова [7], О. Полушкін [6] та інших, однак в їхніх роботах детально вивчено глобальний, міжнародний, національний рівні економічної безпеки. Поряд з тим, недостатньо вивчені підходи до управління економічною безпекою окремих територіальних утворень.

Виклад основного матеріалу. Економічна безпека, за визначенням Н. Капустіна, – це кількісна і якісна характеристика економічних властивостей системи з погляду її спроможності до самовиживання і розвитку в умовах дестабілізуючої дії непередбачених зовнішніх і внутрішніх чинників, які важко прогнозуються [1]. На наш погляд, економічна безпека є універсальною категорією, що відображає захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях, починаючи з держави і завершуючи кожним його громадянином.

Унаслідок узагальнення набутого досвіду у сфері вивчення проблем забезпечення економічної безпеки держави виділимо такі найважливіші її елементи (рис. 1).

Планово-адміністративна економіка ніколи не визначала політику регіонального розвитку. Із зміною державного ладу і формуванням ринкової економіки в Україні виникла нагальна потреба у розробленні концепції державної регіональної політики. Таку концепцію було ухвалено 25 травня 2001 р. [2]. Саме у ній визначено головні складники економічної безпеки регіонів, а саме:

- економічна самостійність, що означає можливість контролю регіональної влади за регіональними ресурсами (у рамках наданих центром повноважень);
- досягнення такого рівня виробництва, ефективності і якості продукції, який забезпечує її конкурентоспроможність і дає змогу на рівних брати участь в міжрегіональній і міжнародній торгівлі, коопераційних зв'язках та обміні науково-технічними досягненнями.
- стабільність регіональної економіки, що припускає захист власності у всіх її формах;
- створення надійних умов і гарантій для підприємницької активності;
- заборона чинників, здатних дестабілізувати соціально-економічну ситуацію в країні (боротьба з кримінальними структурами в економіці, недопущення серйозних розривів в розподілі доходів, що можуть спричинити соціальні потрясіння).

- здатність до розвитку і прогресу – створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій, постійна модернізація виробництва, підвищення професійного, освітнього і культурного рівня працівників [2].

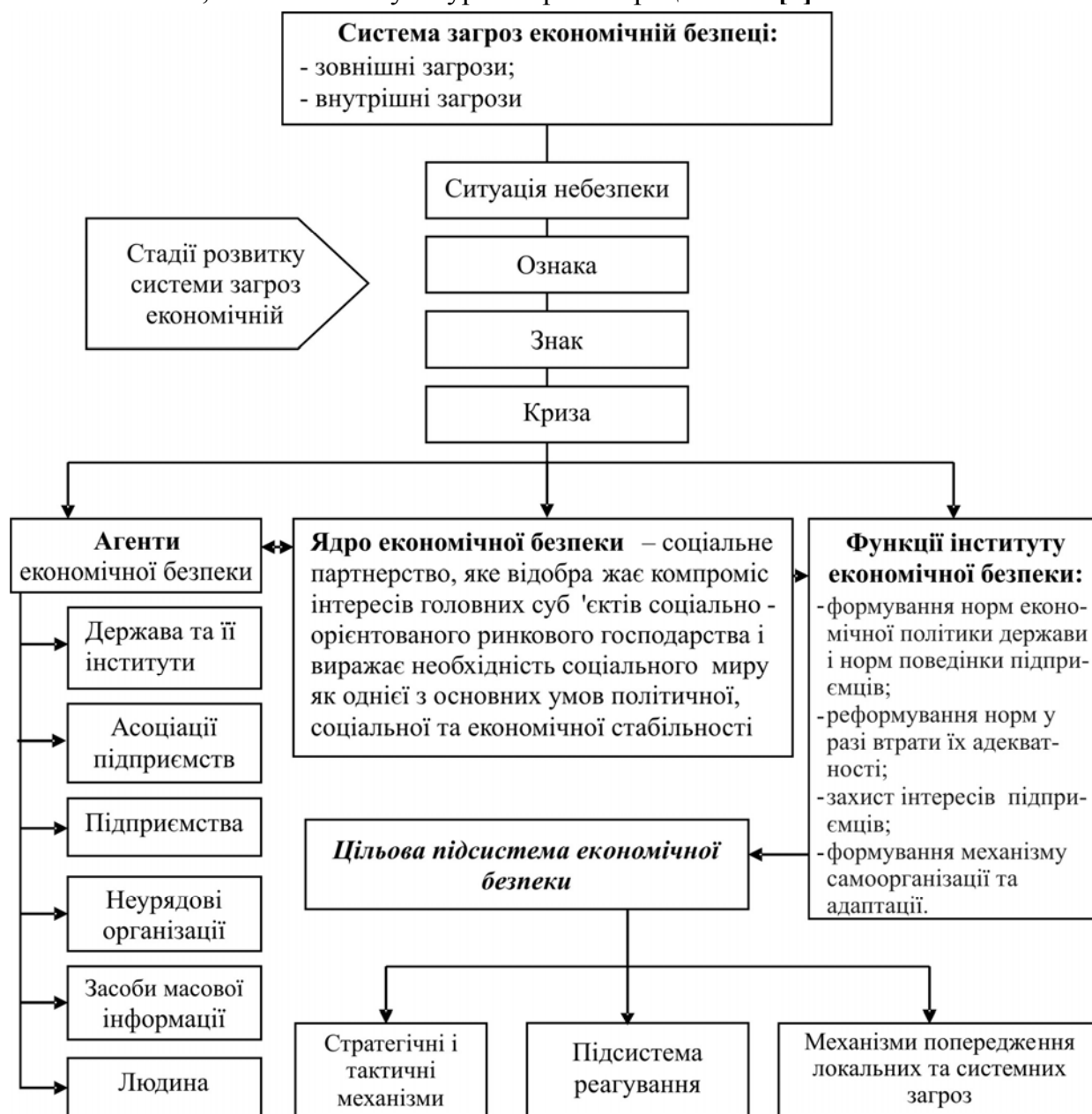


Рис. 1. Система загроз економічній безпеці

Унаслідок застосування наукової методології інституціонального підходу, методів статистичного економічного аналізу, соціологічних досліджень і глибокого спостереження виявлено чинники, які впливають на формування економічної безпеки підприємництва – чинники структурних та інституціональних трансформацій в економіці та суспільному житті.

Унаслідок виконаного дослідження доведено, що найважливішим чинником, який зумовлює структурну перебудову економіки та економічне зростання, є самоорганізація підприємництва. На наш погляд, однією з головних причин виникнення загроз економічній безпеці регіонів є запізнювання в розвитку інститутів державного управління, відставання їх від розвитку економічних інститутів. Тому підприємництво використовує свій потенціал недосить ефективно, віддаючи перевагу тіньовим, непрозорим нормам поведінки.

Аналіз форм і методів самоорганізації українського підприємництва засвідчив, що самоорганізація підприємництва виявляється в підвищенні активності фірм у розробленні інновацій, враховуючи технічні, технологічні інновації та бізнес-інновації, у збільшенні інвестиційної активності підприємств, прагненні організувати неформальні ділові мережі, за допомогою яких підприємство може впливати на державну політику. Динаміка цих тенденцій свідчить про зростаючу самоорганізацію підприємництва, а те, що самоорганізація підприємства відбувається більш інтенсивно, ніж змінюється державна промислова політика, а часто ці процеси суперечать один одному, свідчить про існування визначеного запізнювання стратегії державного регулювання регіонів [7].

Адаптація підприємців відбувається швидше, ніж державні інститути реагують на зміну умов господарювання і створюють умови для підвищення конкурентоспроможності бізнесу. Тенденція самоорганізації підприємництва на тлі зростаючої інерційності державного управління має як позитивні, так і негативні наслідки. Позитивним наслідком є вплив зростання самоорганізації бізнесу на результати господарської діяльності, а, отже, на динаміку соціально-економічних показників на макрорівні. Серед негативних – існування і зростання неформальних, тіньових форм самоорганізації, наприклад, корупції, підтримки монопольного положення на ринку, поширення тіньових форм лобіювання проектів та інтересів в органах державного управління, що часто суперечить інтересам суспільства.

Аналіз функціонування інститутів держави і реально існуючих у практиці моделей узгодження інтересів за участю підприємництва дав змогу виділити й обґрунтувати ролі основних агентів економіки і політики, у формуванні економічної безпеки регіонів, їхні завдання, інтереси, функції та методи вирішення конфліктів.

На макрорівні з позицій системності визначимо такі напрямки забезпечення економічної безпеки регіонів, а саме:

1. Аналіз і прогнозування основних умов провадження бізнесу в Україні на сучасному етапі;
2. Визначення мети процесу забезпечення економічної безпеки регіонів;
3. Визначення ролі та місця системи забезпечення економічної безпеки регіонів у системі діяльності підприємств;
4. Визначення об'єктів діяльності зі забезпечення економічної безпеки регіонів;
5. Визначення суб'єктів діяльності зі забезпечення економічної безпеки регіонів;
6. Визначення засобів та методів діяльності зі забезпечення економічної безпеки регіонів.

Висновки. Таким чином, для реалізації ефективного процесу управління економічною безпекою на підприємстві потрібно чітко розмежовувати можливість проявлення небезпечних ситуацій і використовувати системний підхід для вирішення виниклих негативних процесів.

Література

1. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы // Бизнес Информ. – 1999. – № 11-12.

2. Концепция государственной региональной политики. – К., 2001.
3. Лысенко Ю.Г., Мищенко С.Г., Руденский Р.А., Спиридонов А.А. Механизмы управления экономической безопасностью. – Донецк : ДонНУ, 2002. – 178 с.
4. Мунтіян В.І. Економічна безпека України. – К., 1999. – 462 с.
5. Пастернак-Таранущенко Г. Результаты исследования путей обеспечения экономической безопасности Украины // Экономика Украины. – 1999. – № 2. – С. 21-28.
6. Полушкин О.А. Управление безопасностью предприятий в условиях рыночной экономики // Закон и право. – М., 2005. – № 10. – С. 46-50.
7. Судакова О.І. Формування системи управління економічною безпекою підприємництва // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – в 9-ох т. – Том VIII. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2007. – Вип. 231. – С. 1652-1661.
8. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. наук: спец. 25.00.02 / Т.В. Хайлова; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2004. – 17 с.

УДК 336.74.009.65 (477)

Доц. О.Й. Жабинець, канд. екон. наук –
Львівський ДУ внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ В УКРАЇНІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ ДОХОДІВ

Висвітлено питання, пов'язані зі становленням системи фінансового моніторингу в Україні та міжнародним співробітництвом з державами щодо протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Окреслено теоретичні засади та практичні дії боротьби з "відмиванням" брудних коштів, розглянуто проблеми подальшого розвитку системи фінансового моніторингу як в Україні, так й у світі загалом.

Ключові слова: легалізація (відмивання) доходів, обов'язковий фінансовий моніторинг, внутрішній фінансовий моніторинг, підрозділ фінансової розвідки.

Assoc. prof. O.Yo. Zhabynets – Lviv state university of internal affair

Theoretical and practical aspects of conducting financial monitoring of crime incomes legalization in Ukraine

The article covers formation of financial monitoring in Ukraine and international collaboration in order to counteract legalization of criminal incomes. Theoretical and practical basis as well as practical recommendations to fight money laundering are outlined. Ways of further development of financial monitoring in Ukraine and whole world are considered.

Keywords: money legalization (laundering), obligatory financial monitoring, internal financial monitoring, financial intelligence department.

Вступ. З початком використання комп'ютерних та інформаційних технологій у банківських та інших фінансово-кредитних установах збільшилися можливості для відмивання "брудних" коштів. Цей період починається із середини вісімдесятих років XX ст. у країнах Західної Європи та США. Власне термін "відмивання" походить з тридцятих років XX ст., коли у США кошти, отримані від торгівлі алкогольними напоями та іншої протиправної діяльності, вкладали у розвиток мережі пралень з метою надання грошам вигляду легального походження.

Наприкінці вісімдесятих – початку дев'яностих років минулого століття виникають міжнародні організації для здійснення заходів протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Починають з'яв-